

2018. április

Imbora

kíváncsi diákok lapja

SZÍV-
LAPÁT
KORTÁRS
VERSEK

Szívlapát.
Kortárs versek
9. oldal

„A versolvasás olyan,
mint válogatni egy végtelen
nagy ruhatárban.”

Cimbi-kihívás

Ne hallgasd el a véleményed!

A *Cimbora* pályázatot hirdet, amelynek célja, hogy **kortárs ifjúsági regényről** fiatalok írjanak ajánlót.

Válassz egyet az alábbi könyvek közül, **olvasd el, és írd meg** a véleményed: ne csak azt, ami tetszik a könyvből, hanem azt is, amivel nem értesz egyet!

Minden könyv esetében a leginkább meggyőző ajánlót nyomtatásban is közöljük, a szerző pedig tiszteletdíjként kap egyet a listán szereplő könyvekből. A pályázaton részt vehet **minden, 12 és 15 év közötti fiatal**, aki a megadott határidőig beküldi **legkevesebb 1700, legtöbb 3000 leütés terjedelmű** ajánlóját.

Cimbi az ajánlók kreatív nyelvezetét és a bátor véleménynyilvánítást értékeli. Válaszd ki a könyvet, amelyik kíváncsivá tett, és vállalkozz a Cimbi-kihívásra!

Utolsó beküldési határidő: április 25.

Kérdésed a *Cimbora* – *Kíváncsi diákok lapja* Facebook-oldalán, recenziód pedig **e-mailben** a **jakab.hanga@gmail.com** címre várjuk.

Választható művek:

1. DÓKA PÉTER: **A kék hajú lány**
2. G. SZABÓ JUDIT: **A macskát visszafelé simogatják**
3. HÉLÉNE MONTARDRE: **A lónak nincs árnyéka**
4. NÓGRÁDI GÁBOR: **A bátyám zseni**
5. NÓGRÁDI GÁBOR: **A gonosz hét napja**
6. SCHMUCK OTTÓ: **A kelyhesek titkos temploma**
7. SZABÓ MAGDA: **Abigél**
8. SZABÓ MAGDA: **Álarcosbál**

Ti írtátok - ti olvastátok Cimbora-kihívás

Kovács Andrea: „... **ha félsz a sötétben, kapaszkodj**”
(Dóka Péter: **A kék hajú lány**)

Nagy Edina: **Budapesti idillből egy szürke „börtönbe”**
(Szabó Magda: **Abigél**)
a 27. oldalon

Köszönjük
írásaitokat!

Cimbora

CIMBORA – 2018. április, XXVIII. évfolyam
Szórakoztató irodalmi, kulturális folyóirat
10–15 éves diákoknak
ISSN 1222-1910

A *Cimbora* árát a *Cimbora* Alapítvány bankszámlájára várjuk:
Coint IBAN: RO14BRDE150SV01455331500,
BRD. Sf. Gheorghe, Fundația Cimbora,
Cod fiscal: 8259184

Főszerkesztő: Farkas Kinga
Munkatársak: Csillag István, Forrai Tibor, Gergely Edó,
Jakab Villó Hanga, Keszeg Vilmos, Kónya Éva, Köllő Zsolt,
Müller Henrietta, Szonda Szabolcs, Szócs Imre,
Vetró Bodoni Barnabás, Zayzon Ágnes

A borítón Csillag István illusztrációja.
Borítóterv, könyvtipográfia és nyomdai előkészítés: Csillag István
Kiadja a sepsiszentgyörgyi *Cimbora* Alapítvány.
Készült a sepsiszentgyörgyi T3 Kiadó nyomdájában.

Szerkesztőség: *Cimbora* szerkesztőség, Szabadság tér 7 szám,
520055 Sepsiszentgyörgy, Kovászna megye, Románia
E-mail: cimboramail@gmail.com / Web: www.cimbora.net

TÁMOGATÓINK

Kovászna Megyei
Tanácsa

Kovászna Megyei
Művelődési Központ

Sepsiszentgyörgy
Város Tanácsa

TÁMOGATÓ AZ RMDSZ ÉS
A COMMUNITAS ALAPÍTVÁNY

BETHLEN GÁBOR
Alapkezelő Nonprofit Zrt.

Tartalom

Cimbirodalom

YI MUN-YOL

Torz hősiünk (részletek) 4. oldal

JULES VALLÈS

A gyermek (2.)
(Szócs Imre fordítása) 7. oldal

LACKFI JÁNOS

Nem kötelező irodalom (3.)
Anyakakas 8. oldal

„A versolvasás olyan, mint válogatni egy végtelen nagy ruhatárban.”

Szívlapát. Kortárs versek 9. oldal

Edóságok

GERGELY EDŐ rovata

Jaj, te anya 12. oldal

Ponyván árusított történetek

KESZEG VILMOS rovata

Kossuth Lajos küzdelme az amerikai vadonban 13. oldal

Szín-tér

VETRÓ BODONI BARNABÁS rovata

Látvány, érzelem, gondolat – egyszerű vonalakban
A Szín-téren: Virginia Mori olasz illusztrátor 16. oldal

Barangoló

KÓNYA ÉVA rovata

Magyar pénzermék és bankjegyek 18. oldal

Pérez, peták, picula 19. oldal

Természetkalendárium

KÖLLŐ ZSOLT rovata

Túra a bolondosban 23. oldal

Olvasólámpa

JAKAB VILLÓ HANGA rovata

2017 legjobb könyveiből – egy csokorral 24. oldal

Pad alatt

Cimbi naplója 26. oldal

Ti írtátok – ti olvastátok

Cimbora-kihívás

KOVÁCS ANDREA: „... ha félsz a sötétben, kapaszkodj!”

Dóka Péter: A kék hajú lány

NAGY EDINA: Budapesti idillből egy szürke „börtönbe”

Szabó Magda: Abigél 27. oldal

Könyves szelfi: Kamaszregények a pad alól

GERGELY NÓRA: Wéber Anikó – El fogsz tűnni

KÖTŐ ESZTER: Roald Dahl – Matilda

SZIGETI ANDRÁS: Sara Pennypacker – Pax ... 29. oldal

Cimbi képtára

KÓNYA ÉVA 31. oldal

Az osztálybizalmi tekintete

Yi Mun-yol 1948-ban született Dél-Koreában, Szöulban. A koreai háború kitérője és apja disszidálása folyamatos költözködésre kényszerítette családját, míg végül Jongjangban, Kjongszang tartományban telepedtek le. Az, hogy édesapja 1951-ben Észak-Koreába távozott, drámaian meghatározta az író fiatalkorát: úgy tekintettek rá, mint egy politikai bűnöző fiára. 1970-ben megszakította egyetemi tanulmányait a Szöuli Állami Egyetemen. Ezt követően kezdődött el írói pályája. 1977-ben debütált a Daegu Maeil újság éves irodalmi pályázatán, majd 1979-ben publikált a Dong-A Ilbo irodalmi lapban. Szintén ebben az évben nyerte el a Today's Writer Award díjat **Az Ember fia** című novellájával, és ezzel korának a legfigyelemreméltóbb szerzőjévé vált.

Az Ember fiának témája az összetett kapcsolat Isten és az emberiség között, az emberi lét végességének és létbevételtségének fényében. Mindezt a főszereplő szemén át látjuk, aki kételkedik a keresztény világnézetben.

1994 és 1997 között koreai nyelvet és irodalmat tanított a Sejongi Egyetemen. 1999 óta a Buak Irodalmi

Központ vezetője, amely gyakornoki program feltörekvő írók számára. Jelenleg tanszékvezető professzor a Hankuk Idegennyelvi Egyetemen.

Alább a budapesti Pont Kiadónál 2016-ban **Torz hő-sünk** címmel megjelent regényéből közlünk ízelítőt.

YI MUN-YOL Torz hő-sünk (részletek)

Idestova harminc év telt el már azóta, de még mindig rettentően magányosnak és vigasztalannak érzem magamat, ha visszagondolok arra a tavaszra, amikor társak nélkül, egyedül maradtam. Előfordulnak az ember életében ilyen helyzetek, és meglehet, ennek a magányos küzdelemnek az emléke okozza, hogy néha még élni sincs kedvem, mert nem tudok szabadulni a gyötrelmes emlékektől.

Abban az évben március közepén történt, amikor a Liberális Párt uralma már a vége felé járt, de még okozott meglepetéseket. A jó színvonalú szöuli általános iskolát, amelybe igen büszkén jártam, ott kellett hagynom, és egy jelentéktelen kisvárosi iskolába kerültem. Édesapám köztisztviselő volt, de váratlanul áthelyezték, és a családnak is követnie kellett. Tizenkét éves és ötödik osztályos voltam akkor. Édesanyám kezébe kapaszkodva léptem be az új iskolába, amelyben különböző okokból nagyot csalódtam.

Összehasonlítva a nemrég épült, kétemeletes, impozáns fővárosi iskolaépülettel új iskolámat, ebben a kisvárosban csak egy régimódi, japán stílusú, fekete kátrány-nyal mázolt, deszkafalú házban folyt a tanítás, és annyira szegényesnek látszott, hogy rögtön úgy éreztem magamat, mint egy isten háta mögötti helyre száműzött ifjú herceg. Egyáltalán nem biztos, hogy az a jó, ami nagy, de én bizony lenéztem ezt az iskolát, mert olyan iskolából jöttem, ahol az évfolyamot tizenhat osztály alkotta, itt meg csak hat osztály, ráadásul Szöulban koedukált oktatás folyt, itt meg külön voltak a fiú- és lányosztályok; az egész olyan vidékinek, elmaradottnak tűnt számomra.

(...)

Ami igazán elkésérített: osztálytársaim ugyanolyan közömbösen viszonyultak hozzám, mint a tanár úr. Szöulban, ha új diák érkezett, az első szünetben rögtön körbevették, és kérdésekkel ostromolták: milyen jegyeid vannak, erős fiú vagy-e, mik a szüleid; ilyen és ehhez ha-

sonló kérdések, amik alapján aztán kialakulhattak a jövőbeni kapcsolatok. Itt viszont a tanárjukhoz hasonlóan az ilyesmi nem érdekelte leendő társaimat, a szünetben nem jöttek oda hozzám, csak sanda pillantásokkal méregettek. Végül az ebédidőben néhányan körülvettek, és olyanokat kérdezgettek, hogy utaztam-e már villamoson, láttam-e a szülői nyugati városkaput. Egyetlen dolog keltette fel igazán a figyelmüket és egyben irigységüket is: az iskolai felszerelésem, a jó minőségű tollaim; ilyen nekik nem volt.

De ami miatt világosan kirajzolódik előttem annak a napnak a képe harminc év elteltével is, az egy sorsdöntő találkozás volt. A találkozás az Om Szokte nevű diákkal.

– Álljatok félre, hadd lássam!

A gyerekek éppen körülöttem álltak, amikor valahol mögöttük megszólalt egy szokatlanul mély hang. Ez egy felnőtt hangja volt, mintha a tanárunk jött volna vissza.

Osztálytársaim villámgyorsan szétrebbentek. Meglepődve fordultam hátra, de csak egy diákot láttam a középső sor egyik padjában, aki kényelmesen hátradőlve, figyelmesen nézett minket. Már ottlétem első órájában felhívta magára a figyelmet. – Osztály vigyázz! Meghajlás! – kiáltotta, amikor az osztályfőnökkel beléptem. Gondoltam, ő a hetes. A figyelmemet leginkább azzal vonta magára, hogy egy fejfelé magasabb volt, mint az osztály többi hatvan tanulója, akik nagyjából egyforma termetűek voltak, és a szemei mintha égették volna azt, akire ránézett.

– Han Bjongthe vagy, ugye? Gyere csak ide.

Változatlanul halk, de határozott volt a hangja. Még a kezével sem intett, hogy menjek, de én rögtön indultam volna. Ilyen különös erővel parancsolt a nézése. Ám megmakacsoltam magamat, mégiscsak egy szülői vagyok! Ez az első menet, gondoltam és ösztönösen éreztem, hogy

ezt a mérkőzést nem szabad feladni. Ha gyengének bizonyulok elejétől fogva, akkor nem lesz könnyű életem közöttük, de a szolgálai engedelmesség, amit a többieknek láttam, mégsem tűnt elfogadhatónak.

– Miért? – vágtam vissza kihúzva magamat, mire ő megvetően felnevetett.

– Kérdezni akarok valamit – mondta végül.

– Ha akarsz valamit, gyere ide te!

– Mi van?! – kiáltott fel, és csodálkozva felhúzta a szemöldökét, mintha valami nagyon meglepőt hallott volna, és közben megvetően vigyorgott. Aztán nem mondott semmit, csak nézett rám nyugodtan, de úgy, hogy el kellett fordítani a tekintetemet. Ami történt, megtörtént, így kellett lennie, gondoltam. Ez is egyfajta harc, ki kell tartanom, győzködtem magamat. Ekkor a mellette ülő két nagydarab fiú felállt, és odajött hozzám.

– Állj fel, öcsi – dörrent rám egyikük.

Mind a ketten igen dühösnek tündek, azt hittem, mindjárt rám támadnak, és a földre döntenek. A harc kilátástalannak látszott, külön-külön is erősebbek voltak, mint én. Felrántották a helyemről. Egyikük durván megragadta a galléromat, és felordított:

– Om Szokte mit mondott neked, hapsikám?! Hogy menj oda hozzá! Ő az osztálybizalmi!

Ekkor hallottam először Om Szokte nevét, ami rögtön az emlékezetembe vésődött, talán azért, mert ahogyan kimondta a nevét, abban volt valami különös, valami fenyegető, mintha valami főrangú, magas állású személyt említett volna, aki iránt mindenki tisztelettel és feltétlen engedelmisséggel tartozik.

Önkéntelenül is enyhe remegés vett erőt rajtam, de tudtam, hogy nem szabad meghátrálnom. Szemek tucatjai szegeződtek rám.

– Ti mik vagytok?

– Én vagyok a sportfelelős, ő meg a tisztasági felelős – vetették oda.

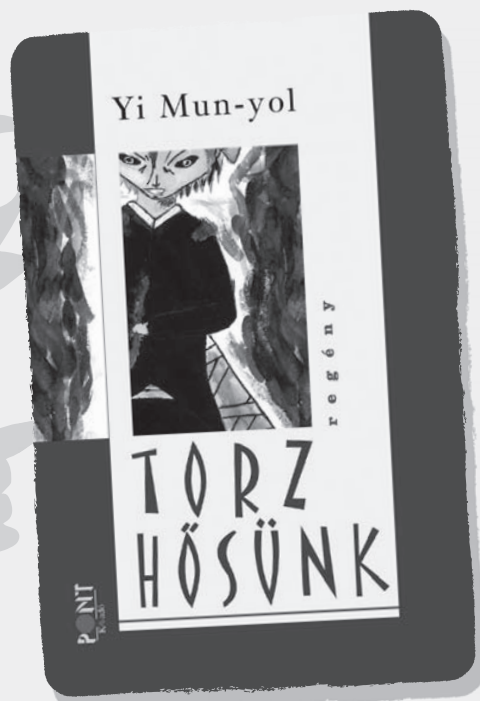
– És mi a bajotok velem?

– Om Szokte, az osztálybizalmi mintha azt mondta volna, hogy menj oda hozzá!

Másodszor hallottam Om Szokte nevét, aki elé azért kell odaállnom és engedelmeskednem, mert ő az osztálybizalmi. Éreztem, hogy valami rendkívüli történik velem azokban a percekben.

A szülői osztálybizalminak választott gyerekek, akiket ismertem, távolról sem voltak ilyen fenyegető jelenségek. Néha tehetős családok gyermekei vagy jó sportolók is elnyerhették ezt a tisztséget, de többnyire a legjobb tanulók lettek bizalmik vagy ilyen-olyan felelősök. Pozíciójuk

nem az erejükön, hanem az irántuk érzett szimpátián alapult, és fő feladatuk az volt, hogy közvetítsenek az osztály és a tanárok között. Néha előfordult, hogy nagydarab, erős fiút választottak, de azok sohasem éltek vissza a testi fölényükkel. Ha mégis előfordult ilyesmi, a következő szavazáson nem választották meg újra, vagy már a választás előtt szembeszálltak vele. Ezen a napon azonban az osztálybizalmiknak egy új, sokkal veszélyesebb fajtájával találkoztam.

- Hív az osztálybizalmi, na és? Oda kell futnunk, és lesni a parancsait? - próbáltam fővárosi öntudattal ellenállni. Ekkor valami érthetetlen dolog történt. Alighogy kiejtettem ezeket a szavakat, a két fiú, aki belém kötött, Om Szokte meg az ötvenvalahány osztálytárs harsány nevetésben tört ki. Teljesen összezavarodtam. Amikor összeszedtem magam, az járt a fejemben, mi a fenét mondhattam, ami ilyen vidámságot okozott. Ekkor, nevetését visszatartva, a tisztasági felelős feltett egy kérdést:

- Azt hiszed, ha az osztálybizalmi szólít, nem kell odamenni hozzá? Honnan szalajtottak ide? Milyen iskolából jöttél? Nátatok nem volt osztálybizalmi?

Ekkor a tudatom mintha kibicsaklott volna, hirtelen úgy éreztem, valami hibát követtem el, mintha ellenszeglültem volna egy tanáromnak, aki magához hívott. A tudatomat ellepő téveszmét, hogy szándékosan semmibe vettem egy tanár utasítását, minden bizonnyal az okozta, hogy az osztálytársak röhögése nem csillapodott.

Ahogy habozva ugyan, de elindultam feléje, a nevetése jóindulatú mosolyra váltott át.

- Olyan nehezedre esik idejönni hozzám egy kis időre?

Meglepett a hang megváltozott tónusa, olyan barátnak tűnt. Intettem, hogy nem.

Om Szokte valóban rendkívüli egyéniség volt. Pillanatok alatt kitörölte a fejemből annak az érzését, hogy kényszernek engedelmesskedem, ha odamegyek hozzá. Barátságos mosolya csodákra volt képes, mintha az új osztályfőnökkel kapcsolatos negatív élményeim is eltűntek volna.

- Melyik szülői iskolába jártál? Milyen nagy? Persze, a mi sulinknál sokkal jobb, ugye?

A kérdésre válaszolva büszkén soroltam, hogy a harmadik évfolyamon több mint húsz osztály volt, az iskola közel hatvan éves, és abban az évben a jó hírű Kjonggi Középiskola felvételijén kilencven diákunk felelt meg.

- Milyen volt a bizonyítványod? Hányadik voltál az osztályban? Miben vagy jó? - kérdezte, és a kérdései nagyszerű lehetőséget adtak arra, hogy elbüszkélkedhessek a sikereimmel, azzal például, hogy a negyedik osztályban koreai nyelvből elismerő oklevelet kaptam (akkoriban tantárgyanként így jutalmazták a legjobbakat).

Hozzátettem azt is, hogy elmúlt év őszén a Kjongbok palotában az iskolások számára rendezett rajzversenyen különdíjat érdemeltem ki.

Tovább kérdezett. Olyan volt, mintha olvasott volna a gondolataimban. Megkérdezte, mivel foglalkozik az apám, milyen a lakásunk. Nem akartam túlságosan dicsekedni, de azért elmondtam, hogy apám a második legfontosabb ember a polgármester után, van rádiója, három karórája, és nem rejtettem véka alá, hogy a családunk meglehetősen jómódú.

- Rendben van. Nos, akkor...

Miután így végighallgatott, felnőtesen összefont karokkal gondolkozott valamin, majd az előtte levő padra mutatva így szólt:

- Ül át oda, az lesz a te helyed.

A hirtelen utasításra magamhoz tértem:

- De a tanár úr azt mondta, hogy máshova üljek...

Szülői tanárainm tekintélyt sugárzó parancsaira gondoltam, amikor ellentmondtam, de a korábbi harci szellemem eltűnőben volt. Om Szokte elengedte a füle mellett, amit mondtam, úgy tett, mintha nem is hallotta volna.

**Koreaiból fordította:
Kim Heung Sick és Osváth Gábor**

JULES VALLÈS

A gyermek (2.)

(folytatás márciusi lapszámunkból)

A ház, amelyben lakunk, egy meredeken kapaszkodó, koszos utcában áll, amelynek tetejéről az egész vidéket belátni, de ahol nem járnak kocsik, csak fával rakott szekerek, a lovakat ösztökével biztatják a kocsisok. Előreszegett fejjel, meg-megcsúszó patával haladnak, nyelvük kilóg, bőrük párállik. Mindig megállok, és elnézem őket, amikor tűzifát és lisztet szállítanak a kaptató felé, álló pékséghez; figyelem a tetőtől-talpig fehér pékinasok sürgését a vörösén izzó kemence körül – hatalmas lapátokkal vetik be a kenyeret, parázs és cipó illata száll!

Az utca végében áll a börtön, gyakran látni zsandároktól közrefogott, bilincsbe vert kezű rabokat, akik me-reven maguk elé nézve, beteges arccal lépkednek.

Néha az asszonyok egy garast adnak nekik, amit ők a markukba zárnak, majd köszönésképpen biccentenek.

Egyáltalán nem látszanak veszélyesnek.

Egy nap hordágyon hoztak egy rabot, be volt takarva egészen egy fehér lepedővel; miután ello-pott valamit, fűrészfű alá tette a csuklóját; rengeteg vért vesztett, nem hitték, hogy életben marad.

A börtönőr, aki a szomszédunk, a ház gyakori vendége. Időnként átjön az alsó szomszédékhoz ebédre, jó barátok vagyunk a fiával. Néha elvisz a börtönbe, mert ott sokkal érdekesebb. Sok fa van. Játsszunk, nevetünk, és van egy nagyon öreg rab, aki megjárta a fegyenctelepet, és aki katedrálisokat épít dióhéjból és parafadugóból.

Otthon sohasem nevetünk; anyám folyton duzzog. Mennyivel jobban szórakozom ennek az öregembernek és annak a nagydarabnak a társaságában, akit úgy hívnak, hogy az orvvadász, mert megölte a zsandárt a vivarais-i vásárban!

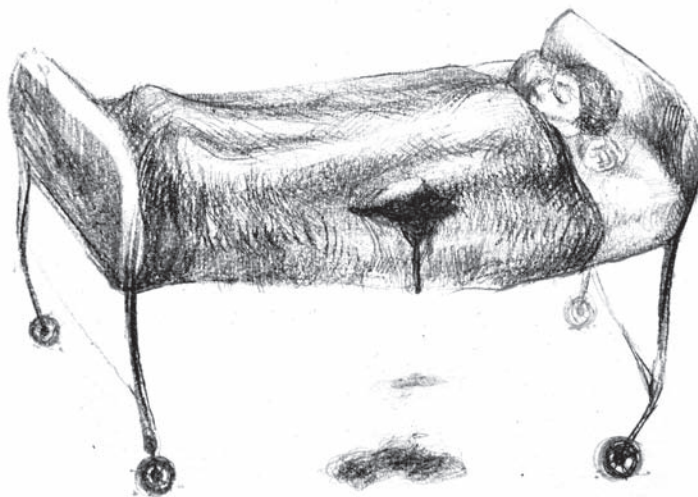
Néha virágcsokrokat kapnak, amiket a keblükbe rejtenek. Láttam a beszélőt, hogy nők hozzák nekik.

Mások narancsot és süteményt kapnak az édesanyjuktól, mintha kisgyermekek volnának. Én kisgyermek vagyok, és sosem kapok süteményt vagy narancsot.

Nem emlékszem, hogy láttam volna valaha otthon virágot. Anya szerint fölösleges, néhány nap után rossz szagot áraszt. Egyszer, mikor megszúrtam a kezem egy rózsával, felkiáltott: „Most legalább megtanulod!”

Amikor imádkozunk, mindig nevetnékem támad! Mielőtt letérdelnék, fogadkozom Istennek, hogy nem rajta nevetek, ám ahogy letérdelek, nem tudok többé uralkodni magamon. Nagybátyámnak pattanásai vannak, melyek viszketnek neki, kaparja, harapja őket, belőlem kitör a nevetés. Anya szerencsére nem mindig veszi észre; de Isten, aki mindent lát, vajon hogy vélekedik minderről?

A múltkor bezzeg nem nevettem! Otthon vacsoráztunk a vourzac-i nagynéném és a farreyrolles-i nagybátyám társaságában. Épp a desszertnél tartottunk, amikor egyszerre besötétedett. Nagy hőség volt, fullasztó meleg, ingujjra vetkőzött mindenki. Dörögni kezdett az ég,

és azonnal szakadt is az eső, kövér cseppek csattantak a porban. Hideg lett, mint a pincében, és lőporszag; az utcán a patak habozva áradt, aztán az ablakok rezegni kezdtek, hullott a jég.

Nagybátyám és nagynéném egymásra nézett, egyikük felállt; levette a kalapját, és belefogott egy imádságba. Mindenki levett kalappal állt, fiatal és öreg egyaránt, homlokuk bánatosan csillogott. Istenhez fohászkodtak, hogy kegyelmezzen a vetésnek, ne semmisítse meg a sarjadó gabonát fehér lövedékeivel. Amikor kimondták az *áment*, egy jégdarab berepült az ablakon, és az egyik pohárban landolt.

Szőcs Imre fordítása

LACKFI JÁNOS
Nem kötelező irodalom (3.)
Anyakakas

Ha iskolákban tartok rendhagyó irodalomórát, ami gyakran megesik, kíváncsiságból sokszor felteszem a kérdést: emlékszik-e rá valaki, miről is szól az *Anyám tyúkja?* Hát... van benne ANYÁM... meg TYÚK... meg MORZSA... meg KUTYA... A tyúknak be szabad jönni a szobába.

Ez tényleg vicces, Petőfi anyukája nem éppen kanárit, pettyes gekkót vagy tukánt tartott kis kedvencnek, hanem valami sokkal kevésbé elegánsat, egy közönséges, levágni való tyúkot. Egy adag élő levest. Van, persze,

egy gyanúm: a vers nemcsak arról szól, ami benne van, hanem ami nincs is leírva, de kitalálható. Hát senkinek se fura, hogy költőbá megjön vidéki szüleihez, és mi az első dolga? Dumál egy jót a tyúkkal!

- Helló, tyuki, adj egy pacsit, na mizu?

NÓÓÓRMÁLIS? Más is szokott ilyet csinálni? Anyukám, ne zavarj, a hörimmel csevegek, kopás van! Mindenki vált pár szót az állataival, na de ez...

A mostani iskoláskölkök szülei a harmincas-negyvenes generációba tartoznak, szép nagy, erős emberek, szerelőhöz viszik a kocsit, Teszkóba járnak vagy kocsmába, fizetnek adót vagy nem, megmondják a főnöknek a tutit, én megmondtam a Bélának, Béla, idehallgass, te nekem ne dumáljál, jó? Ők intézik a világ dolgát, jól-rosszul, úgy, ahogy. No, de milyenek lesznek ezek a szülők harminc-negyven év múlva? Bükkszentkereszten egy kis srác azt felelte erre a kérdésre:

- Hát, olyan kis *aszaltszilvák*.

Igen, a szülők egy idő után úgy *összeaszaltszilvásodnak* szépen. Ekkor következik be az a fura pillanat, amikor az ember saját szülei szüleje lesz. Mert mi volna, ha a gyerek suliból hazamenet így aggódna bele szülei életébe:

- Anyukám, aztán ettél-e meleget?... Jól felöltöttél?... Nehogy megfázz nekem!... Bevetted a gyógyszered?... Ne menj az utcára, elüt az autó!...

Hogy mi lenne? Nyilván kapna egy frászt, és megtudná, kivel szórakozzon. Viszont még harminc-negyven év, és fordul a leosztás.

Nagyon szerettem a kilencvenhat éves korában meghalt nagyanyámat, de fura dolgokat művelt a vége felé. Mikor beléptem hozzá, füstben úszott a lakás, ő meg a mosogatószivacsot forgatta a tepsiben, az egyik fele már jó lesz, most átsütjük a másikat is... Vagy kiette a virágot a vázából, mondván, kicsit száraz a zöldség, de nem rossz. Nyugtatgattam, hogy hoztam ám kaját is.

Petőfi már színész volt Pesten, amikor hazament vidékre, és nyilván látta, hogy apja, aki szakmáját tekintve mészáros, vagyis állatokat ölő, hatalmas ember, bizony *összeaszaltszilvásodott*. De mit tehet az, akinek vissza kell mennie dolgozni, nem tudja huszonnégy órában babusgatni elanyátlanodott szüleit? Talán csak annyit, hogy tehetetlen szeretetében és aggodalmában megdumálja a dolgot az állatokkal.

- Hé, tyúk, vigyázz anyámra, kutya, vigyázz a tyúkra, mindenki vigyázzon mindenkire, cső, mentem, Sanya voltam!

Hát ez is benne van ebben a versben.

„A versolvasás olyan, mint válogatni
egy végtelen nagy ruhatárban.”

Szívlapát. Kortárs versek

Tilos az Á Kiadó, Budapest, 2017.

A Szívlapátban szereplő 150 kortárs vers kiválasztásában egyik fő szempont az volt, hogy a szövegek utat találjanak a fiatal olvasókhöz, akik elsősorban József Attilát, Pilinszkyt, a nyugatosokat, Petrit és néhány más kortárs költőt szeretnek. A mai költészet sokszínűségéből mutat fel széles sávot ez a gyűjtemény, amelyből alább részleteket olvashattok, miközben olyan verseket sorakoztat fel, amelyek sokszor meglephetik az olvasókat.

- Mivel ajánlanád ezt a kötetet a mai kamaszoknak?
- Egy titkos kertet ígérhetek nekik, ahol megtalálják magukat és otthonra lelnek. Mert egy kamasznak

pont az a legnehezebb, hogy alig tudja magát jól vagy otthonosan érezni saját magával, saját magában is, és akkor még ott van az iskola, a szülők, a barátok. Az elvárások erdeje tényleg „sűrű, kúsza, vad vadon”, szinte a pokol maga, ahol könnyű eltévedni. Kortárs verset olvasni azért jó, mert a kamaszmagányban rá lehet döbenni, hogy a problémák, melyek oly sajátosnak látszódnak, ha nem tudunk róluk beszélni senkivel, lényegében mind költészetté lettek már. (Péczely Dóra, a könyv szerkesztője)

Jakab Villó Hanga

LÁSZLÓ NOÉMI Kirakat

Nem szeretni – azt hogyan lehet.
Lebontani a féltett perceket,
miközben vissza és előre hat
a mindentakarás: a kirakat
bezúzott üvegét képzelem el,
középen gyűrött papiros hever,
szeretlek – villog rajta a jövő –
és ami átvitte az üvegen: a kő.

Ezután hogyan mondjam el: szeretlek?
Úgy gondolom, mindenki retteg
kötől, papírtól, üvegtörmeléktől,
a bűvös szóra megdermed a léggör,
az összes áramlat rendre lefagy.
Mert ha szeretlek, mindenem te vagy,
s lennék örökké én is mindened,
bár sokkal hamarabb kiismered,

akárcsak én, és rádöbbenünk: semmi;
és ezt a semmit kell híven szeretni.
És ezt a semmit öltöztetjük át,
mint jobb sorsot megért próbababát,

újabb és újabb látványterv szerint,
de évről évre silányabb a szint,
pont, mint enyém most, éppen ennyire.
Bukunk a semmire.

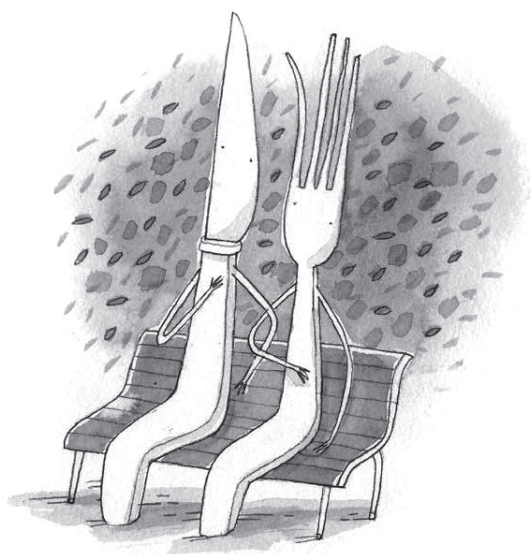

GARACZI LÁSZLÓ

A villa és a kés

A villa és a kés
gondoltak egyet,
és olajra léptek ők,
nagystílú törtetők,

többre vágnak annál,
mint a merőkannál
s a többi konyhacucc:
élsz, aztán gajra jutsz.

Futottak, kéz a kéz,
kiált a villa most,
elérjük, édes kés,
a sárga villamost?

És jött az ellenőr,
orcáján ollan orr!
De semmi rettegés,
megkené őt a kés.

A hídon szellő fútt,
a kés zsebébe nyúlt,
jegygyűrű, drágakős!
szeretlek, drága kés!

S leültek, kéz a kéz,
a villa és a kés,
megpihentek ketten
a Margitszigetten.

Azóta élnek ott
hagyván csapot-papot,
beérve oly kevéssel,
beéri villa késsel,

sétálnak andalogva,
néznek egymásra lopva.
Turkálni ételekbe:
Istenem, csak ezt ne!

Úgy hívták őket, ez fáj
a legjobban, hogy eszcájg!
És a konyharuha
durva volt, nem puha.
Úszkáltak egész héten
a mosogatólében,
róluk a zsírt nyalta
érdes nyelvű macska.

Poklok lidérces pokla,
a hagymaszagú konyha
tőlük messze elmaradt.
Te drága kis falat,

szól kés, és szól a villa,
két szerelmes trilla,
a randiról el ne késs,
cseng-bong villa és kés,

tölgyfáknak rejtekén,
Palatín' gyér gyepén
így élnek, kéz a kézbe,
villa és a késke,

megbújnak a Nagyszálló
halljában - na, helló!

KEMÉNY LILI

Kettőnk közül

Te vagy a város, a te égboltod nagyobb.
Pislog egyet légtеред, ha repülő fúródik bele.
Folyódra papírhajókat bocsát egy ikerpár,
beleírták a kívánságaikat. Nem tudnak róla,
hogymár megint ugyanazt kívánták. Azt,
hogymár ne kívánják ugyanazt többé, csak azt ne.

A várnegyedben bolyong két olasz lány
és egy kandúr. Véletlenül hozta be egy vonat

Érdligetről, és nem talál haza. A lányok
is valahogy így kerültek ide.
Körutad óriáskigyó, duzzogva átkúszik
a Margitszigetre és összetekeredik.
Levedlett bőrében alszanak a villamosok.
A tereid gyorsan fiatalodó arcok.
Gyáraid teli tüdők, stadionjaid fülkagylók.
A plébánosaid dzsúdózni járnak, a nőjük
boszorkánytanfolyamra.

Tévéd néniknek udvarolnak.
 Varjaid skizofrének, patkányaid radioaktívak,
 galambjaid lába nyomorék.
 Kettőnk közül te vagy a város,
 a te éjszakád világosabb,
 a te csönded zajosabb,
 a te holdad halottabb,
 a te nyájad éberebb,
 a te óráid gyorsabbak,
 a te vizeid lassabbak,
 a te szemeid szürkébbek,
 a te szíveid betegebbek,
 te vagy a város, Apa, és remélem,
 hogy ezer év múlva
 én is város leszek.

KRUSOVSKV DÉNES

Miután

Miután befejeztem a matekleckét,
 elkezdhetem a magyart,
 miután befejeztem a magyar házit,
 elkezdhetem az angolt,
 miután befejeztem az angolt,
 elkezdhetek rajzolni,
 miután befejeztem a rajzolást,
 kimehetek az udvarra focizni,
 miután eleget fociztam,
 bemehetek tévét nézni,
 miután a tévé előtt megvacsoráztam,
 megmoshatom a fogam,
 miután megmostam az arcom is,
 lefeküdhetek aludni,
 miután lefeküdtem aludni,
 bármiről álmodhatok,
 miután legszebb álmomból felébresztettek,
 készülődhetek az iskolába,
 miután elmentem az iskolába,
 végigülhetem az órákat,
 miután az iskolának vége,
 hazamehetek délután,
 miután ezt az évet elvégeztem,
 egész nyáron nyaralok majd,
 miután eltelik a nyári szünet,
 rögtön negyedikes leszek,
 miután véget ér a negyedik,

nemsoká felsős leszek,
 miután az általános is véget ér,
 választunk majd egy gimnáziumot,
 miután a gimnáziummal végeztem,
 nagy leszek és egyetemista,
 miután diplomám is lesz,
 szerzek magamnak egy jó állást,
 miután jó állásom lett,
 lesz majd saját családom is,
 miután gyerekeim születnek,
 elkezdek megöregedni,
 miután megöregedtem,
 elmehetek nyugdíjba végre,
 miután nyugdíjba mentem, én is folyton
 a barátaimmal sakkozom majd,
 miután eleget sakkoztam,
 nem tudom mi lesz,
 de valami majd csak lesz,
 akkor is, miután.

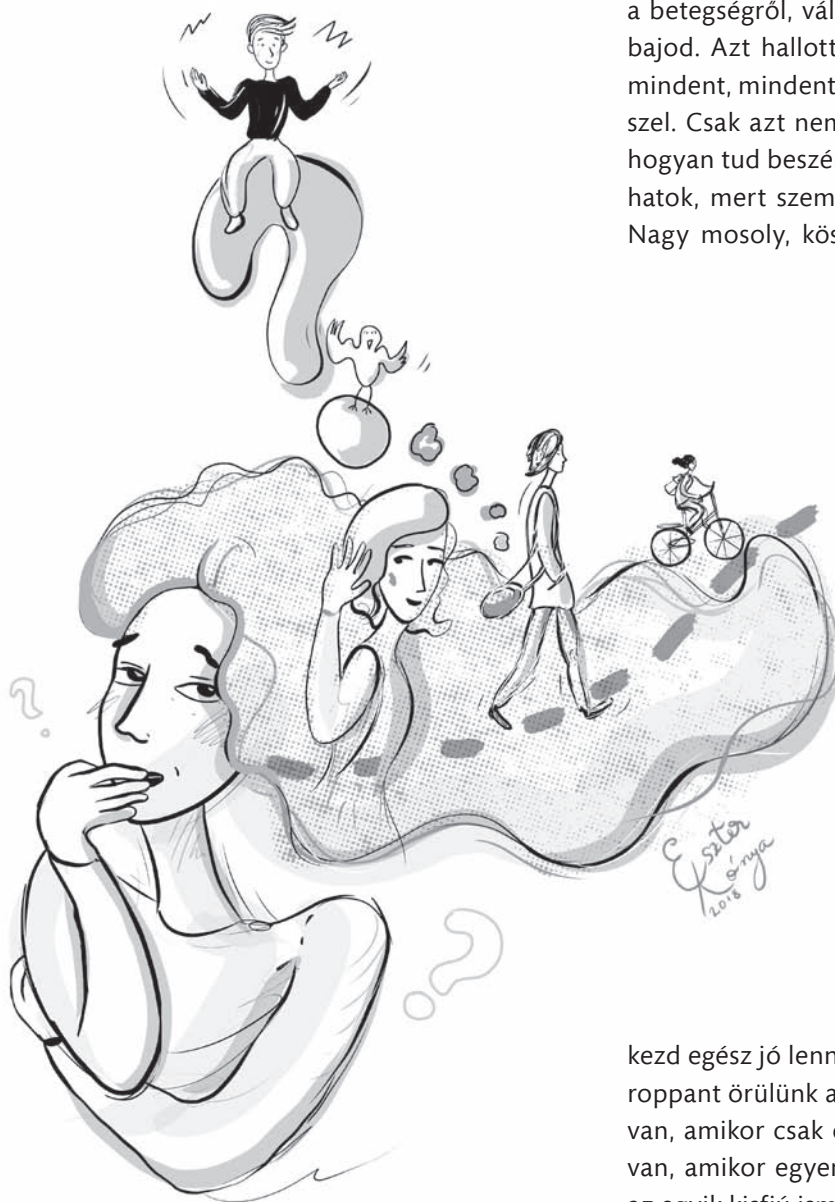
Jaj, te anyaaa!

Megyünk az utcán, valaki rám köszön, nagyon kedvesen, mint egy rég nem látott ismerősre. Én is visszaköszönök, a kedvességet kedvességgel viszonzom. Ki volt az? kérdi a fiam. Nem tudom, felelem. Hitetlenkedve rám néz, nem érti, hogy akkor minek ez a potyába kedvesség. Még két lépést sem megyünk, szembejön egy égis éző mosollyal egy ismerősöm, futtában váltunk két szót, örülök, örülök, s azzal me-

gyünk tovább. Amikor kiérünk a hallótávolságból, mondom a fiainak, de ezt már tudom ki volt, biza, csak a nevére nem emlékszem. A fiam felkacag, jaj, te anyaaa! Pár lépés után megkérdi, mivel foglalkozik a néni. Tanárnő, meg masszőr is. A pirosnál ácsorgunk, a fiam még mindig rajtam kacag. Hát ez van, felelem derűsen, öregszem. Lehet, hogy öregkoromra olyan erősen feledékeny betegségem lesz, és azt fogom hinni rólad, hogy te vagy az én apukám. Hallottam erről a betegségről, válaszol a fiam, nem baj, ha ez lesz a bajod. Azt hallottam, hogy ez olyan betegség, hogy mindent, mindent elfelejtesz, mint egy baba, olyan leszel. Csak azt nem tudom, hogy aki mindent elfelejt, hogyan tud beszélni, azt nem felejtje el? Nem válaszolhatok, mert szembejön egy ropogó arcú, fiatal lány. Nagy mosoly, köszönés után beletörődve mondom,

őt is ismerem, csak azt nem tudom, honnan, de biztosan ismerem. A kevesebb, mint öt perc alatt történtek kicsit már soknak tűnnek a tízévesem szemében. Ismét elhangzik a jaj, te anyaaa! S bár most kacag rajta, élvezi, tudom, lesz még itt nemulass. A gyermekkorában rólam kialakult nagy, szinte istennői anyaképen, ami egy tökéletes, tévedhetetlen anyát ábrázol, lassan, de biztosan ismét lett egy repedés. S bár ez az anya az ő szemében még mindig sok mindenben nagyon jó, most talán arra kellett ráeszmélnie, hogy nem olyan nagyon kúl dolgokban is

kezd egész jó lenni, például a feledésben. Van, amikor roppant örülünk annak, hogy a mi szüleink a szüleink, van, amikor csak csendben örülünk, van, amikor ciki, van, amikor egyenesen gáz, és így lavírozunk, ahogy az egyik kisfiú ismerősöm mondta, fiúból apába, apából tatába.

Kossuth Lajos küzdelme az amerikai vadonban

Kedves olvasóink, nem kételkedem abban, hogy Kossuth Lajosnak a magyar és az európai történelemben, a reformkori közéletben, az 1848–1849-es szabadságharcban betöltött szerepét jól ismeritek. Az elmúlt hónapban bizonyára az iskolában, a településeken is felelevenítették az emlékét. Tudjátok, hogy 1802-ben született, ügyvédi oklevelet szerzett, s a forradalom elbukása után emigrációban élt: Törökországban, Angliában, az Amerikai Egyesült Államokban, 1861-től pedig Olaszországban. Itt hunyt el 1894-ben. Hamvait Budapestre szállították és a Kerepesi temetőben helyezték örök nyugalomra.

A magyar nép számtalan formában fejezte ki iránta érzett tiszteletét és rajongását. Városok díszpolgárukká avatták, nevét honvéddalokba foglalták (például: Kossuth-nóta), képét a lakásokban őrizték, tereket, utcákat, intézményeket neveztek el róla, szobrát közterekre állították, kalap- és szakállviseletét utánozták (Kossuth-kalap, Kossuth-szakáll).

A Kossuth-nóta valójában korábban keletkezett. A dallam és a szöveg egymástól függetlenül született meg, utólag kapcsolódott össze. A dallam félnépi eredetű, feltételezhető a kuruc eredete, de mindenképpen legkésőbb 18. századi. Verbunkos (verbuváló) és szerelmi szövegeket egyaránt énekeltek rá. A 18. századi katonaköltészetben több változatban volt ismeretes. A „ha még egyszer azt üzeni” formula szintén hagyomány, a hadba hívás korábbi gyakorlatára utalt, amely szerint a nemesek csak a második hívásra állítottak sereget.

A verbunkosként énekelt dalba 1848-ban, az őszi toborzót idején építették be Kossuth nevét. A szöveg hadba hívó, lelkesítő felhívásként újságokban is megjelent. Első közlése 1848. december 17-i, a nagysallói önkéntesek énekeként. Az önszántukból bevonuló honvédek a teljes magyar nyelvterületen elterjesztették. Sőt, mozgósító dalként bekerült a szlovák és a cseh népköltészetbe is. A szabadságharc elbukása után ugyanaz a szöveg az ellenállás, az örök remény kifejezését, éltetését tette lehetővé:

*Kossuth Lajos, vár a néped,
Áldjon meg az isten téged.
Ha még egyszer azt üzened,
Fegyvert ragad újra néped.*

A nóta egy másik strófája eredetileg szerelmi dal volt, és így hangzott:

*Esik eső karikára,
Kis angyalom kalapjára.*

Ez a szöveg 1848/49-ben Kossuth Lajos nevét vonzotta magához, a következőképpen egészült ki:

*Valahány csepp esik rája,
Annyi áldás szálljon rája.*

Ugyanezek a szövegek átalakítva az önkényuralom korában a nemzeti gyász, az ellenállás szerepét töltötték be. Ilyen körülmények között a Kossuth-nóta előző sorai a következőképpen alakultak át:

*Nem esik az urakéra,
Sem a szegény rabokéra.*

Később, Kossuth temetése idején alkalmi dallá változott, és a gyász kifejezésére szólított fel:

*Esik eső karikára,
Kossuth Lajos sírhalmára,
Valahány csepp esik rája,
Annyi könnycsepp hulljon rája.*

A szeretett hadvezérről számtalan történet is lábra kapott és terjedt, életében és halála után. Az egyik szerint Kossuth szegény szolgafiú volt. Egyszer egy hasonlóan szegény társával szántott. A legény egy száraz ágat talált, és a földbe szúrva ezt mondta: – Akkor leszel király, amikor ez az üstöge kihajt. S az ág kihajtott.

Kossuth, akárcsak a többi igazságos vezető, ismerte, szerette, pártolta katonáit. Lakosztályára folyamatosan vigyáztak. Egyszer az egyik katonát elfelejtették leváltani az őrségből. Amikor Kossuth meglátta az átfázott legényt, ő maga állt helyébe. Amikor pedig a tisztnek eszükbe jutott az elfeledett őrszem, s Kossuthot találták helyében, megrémültek. Ő pedig példás büntetést rótt ki rájuk: a hidegben 3-3 éjszakát kellett őrködniük. A katonát viszont megjutalmazta.

Nyomatásban, ponyvakiadványban is több történet jelent meg Kossuth Lajosról. Arra ösztönözlek titeket, hogy egy ilyen népszerű történettel ismerkedjete meg most. A címe *Kossuth Lajos küzdelme a farkasokkal. Elbeszélés a vadonból* (Budapest, 1913), a budapesti Rózsa Kálmán és neje nyomdája nyomtatta.

Az tény, hogy Kossuth Lajos 1851-ben érkezett meg Amerikába, ahol a nagy városokban valóban jókora tisztelettel fogadták, meghívást kapott a kormánytól, az országgyűléstől, az ország elnökétől. A lakosság az utcákon éljenzésben tört ki láttán. A mi történetünk szerzője a következőképpen érzékelteti a fogadtatás ünnepélyességét: „A karzat tele volt külföldi követekkel s díszbe öltözött magas rangú hölgyekkel, akik némán, kipirult arc-

cal nézték a történelmi jelenetet, amidőn egy hatalmas nemzet hódol a földönfutó száműzött előtt.” Az már a történet ingyenc fordulata, hogy az amerikai őserdőből 15 fős indián küldöttség is tisztelgett Kossuth Lajos előtt. Arcképüket hozták ajándékba a hadvezérnek, aki pedig olyan emlékpénzzel viszonzta kedvességüket, amely őt ábrázolta magyar ruhában, a körbefutó felirata pedig ez volt: Kossuth Lajos, Magyarország Washingtonja.

Az igazi kaland azonban ezután kezdődik. 1852. január 17-én néhány kísérelőjével Kossuth Pittsburgh-be indult. A hatalmas hóhullás miatt a vonat napokon át vesztegelt az egyik állomáson. Kossuth úgy döntött, szánon folytatják útjukat. Amerikai vendéglátói le akarták beszélni, az őserdei utazási körülményekre figyelmeztetve. – Szegény földönfutót azok se bántanak – válaszolta, amikor az esetleges indián támadást is felvetették.

A havazás ugyan elállt, de derékig érő hó takarta be az őserdőt. Az utazók eltévedtek. Amikor éjszakai menedéket keresni szétszóródtak, farkasok támadtak Kossuth Lajos kísérelőire.

Innen olvassuk együtt – néhány leíró rész kihagyásával – az izgalmas történetet.

– Uram, farkasok jönnek – mondta most a megrémült kocsis.

– Mindjárt gondoltam – mormolta magában Kossuth, s azzal kihúzta övéből kétsövű pisztolyát.

Iszonyú üvöltés rázta most meg az erdőt. Bőszült ordítás követte az elnyújtott üvöltést, aztán villogó tűszemek világítottak ki az erdő sűrűjéből.

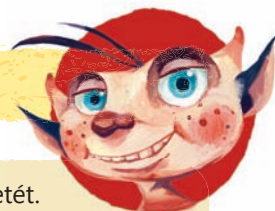
– Tartsd erősen a gyeplőt és ne félj – bátorította Kossuth a kocsonyaként reszkető kocsist, aztán fölemelte a pisztolyát s oda célzott vele, ahonnan azok a tűzpontok oly félelmesen villogtak feléje.

A lövés eldőrdült, a lovak ijedtökben felágaskodtak, majd egymást harapdálták, míg a sűrűségből vad ordítás hallatszott s egyszerre egy egész farkas-csorda tört ki. [...] E pillanatban rásütötte pisztolyát Kossuth, s a farkas első lábaira bukva egyet hempergőzött a hóban, aztán felfordult. [...] A farkasok üvöltve törtettek utánuk, ami aztán végképp megvadította a lovakat s egyenesen a fáknak viték a szánakat.

A három kocsis megdermedve nézett a kormányzó után, aki arccal bukott az ülésre, miközben akkorákat reccsent a kivágott fatörzsekbe akadt szánka, mint a léket kapott hajó a viharban.

Két farkas közvetlen a szán mellett futott, egy pedig a lovak elé került s azokat harapdálta, amint föl-fölugrott rájuk.

Kossuth végre föl tudott ugrani a szánkán s kezébe kaphatta a fegyvert, de e pillanatban felborult a szánka s ő a hóba bukkott.

A farkasok éhes fogaikat csikorgatva rohantak az újabb prédára.

Kossuth azonban nem vesztette el a lélekjelenlétét. Elég vihart látott már életében, elégszer volt már a halál torkában, hogy e borzalmas helyzetben se veszítse el bátorságát.

Hirtelen magára húzta vastag szőrbundáját, aztán belefúrta magát a hóba s mialatt a fenevadak bősziült fogcsattogtatással ugráltak reá s harapdálták a vastag bunda bőrét, addig ő a hóban kotorászva, kihúzta övéből széles vadászkesét.

Tudta, hogy ez úgy villámlik, mint a tűz, s a farkasok egy pillanatra megijednek tőle. Ez a pillanat elég lesz neki arra, hogy fegyverét fölkapassa s elriassza őket.

Az ordasok irtózatossá dühvel marcangolták a bundát s fújva, köpködve, fogaikat csattogtatva keresték a meleg testet, hogy belevájhassák széles metszőfogukat.

Kossuth egészen összezsugorodott, hogy hozzá ne férhessenek, aztán előrántotta a kését, s ahol a fenevadak meleg páráját érezte, villámgyorsan arra dőött vele. Érezte, hogy az egyik ordas beleharap a bunda ujjába, a másik meg a kést ropogatja a fogai között. Ekkor hirtelen föl-emelkedett, s olyat dőött a késsel a fenevad torkába, hogy az nyöszörögve hörgött föl, aztán a késsel együtt magával rántotta a kormányzót is, amint a hóba rogyott.

[...] Kossuth, amikor érezte, hogy egyik támadóját leterítette, roppant erőfeszítéssel kirántotta a kést a megölt farkas összeszorított torkából, aztán megint befúrta fejét a hóba, s késével roppant gyorsasággal vagdosott jobbra-balra.

A farkasok ekkor észrevették, hogy társuk nem mozdul, mire hörgő sziszegéssel rontottak neki, s fogaikkal egy pillanat alatt szétmarcangolták. Kossuth tudta, hogy ez még csak növelni fogja szomjukat, s elkiáltotta magát:

– Legények, segítetek.

A három kocsist ez a segélykiáltás fölrazta dermedtségükből. Kettőnél puská, a harmadiknál meg egy hosszú rúd volt...

A visszatérő szálláskeresők is segítettek elpusztítani a vadállatokat, az életben maradtakat pedig megfutamították. Minden utazó átvészelt a veszélyes kalandot.

Rudnyánszky Gyula szintén ponyvafüzetet jelentetett meg, amelyben legendái és mondái elemeket bőven felhasználva, a korabeli olvasói elvárásoknak megfelelően

szerkesztette meg Kossuth élettörténetét. Természetesen ez is, akárcsak a farkasokkal folytatott küzdelem feldolgozása, messze áll a történelmi valóságtól. Szerepük azonban, a számos tévedés és a realitástól való eltávolodás ellenére is, pozitív. Hatásukat Ortutay Gyula így foglalta össze: „Az efféle történetek mind alkalmasak voltak arra, hogy az érdeklődés, rajongás, a hazavárás érzéseit táplálják.” Hasonló olvasmányélmények hatását tükrözi egy másik történet is: „Teljes gőzzel haladt a marseille-i partok mellett a hajó, amelyiknek a fedélzetén fáztak a magyarok. Egyszer csak emberlubickoláshoz hasonló zajt hallottak. A kormányos, illetőleg a kapitány várta, hogy a hajó felé közeledjék. Felhúzták a didergő idegent, aki több mint egy mérföldet úszott a hajó után. Mikor átöltözött – közben megtudták, hogy nem más, mint egy marseille-i vargamester –, bemutatták Kossuth Lajosnak. Meglátva Kossuth apánkat, kezét csókolgatva így kiáltott fel: – No, most már kész vagyok meghalni is!”

A témával kapcsolatban:

Bosnyák Sándor (gyűjtötte): 1100 történelmi monda.

Folklor Archívum. 20. MTA Néprajzi Kutatóintézet, Budapest, 2001.

Landgraff Ildikó (szerk.): „Beszéli a világ, hogy mi magyarok...” Magyar történelmi mondák. Magyar Néprajzi Társaság – Európai Folklor Központ, Budapest, 1998.

Mikos Éva: Árpád pajzsa. A magyar honfoglalás-hagyomány megszerkesztése és népszerűsítése a XVIII-XIX. században. L'Harmattan, Budapest, 2010.

Ortutay Gyula: Kossuth Lajos a magyar nép hagyományában. Ethnographia. 1952. LXIII. 3-4. sz. 263-307.

Látvány, érzelem, gondolat – egyszerű vonalakban

A Szín-téren:
Virginia Mori
olasz illusztrátor
(1981, Pesaro)

Ha megálmodunk, kitalálunk vagy megélünk egy jelenetet, helyzetet, és azt a lehető legegyszerűbb megoldásokkal megjelenítjük, hasonlóan hatásos eredményekhez juthatunk. A „recept” nem bonyolult: elhatározás, gyakorlat, alapfelszerelés, eszközök és egy kis tehetség szükségeltetik hozzá. No meg szerencse. Egy próbát mindenképp megér.

Ceruzával, tollal, tintával dolgozik. Rajzai néha színpadiasak, teátrálisak, ezeket akár installációban, szobor-

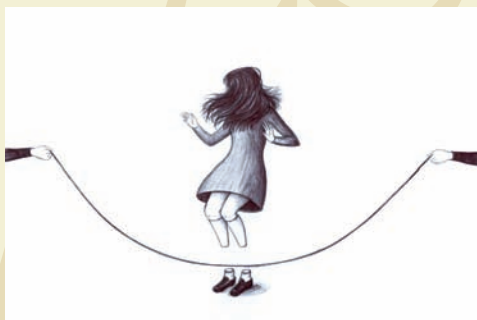
Amióta műhelyeket vezetek, volt szerencsém találkozni kiváló képességű gyerekekkel, fiatalokkal. Ha jól átgondolom a dolgot, arra jutok, a legjobban az illusztratív jellegű téma fekszik nekik, a nonfiguratív vagy tanulmányoszerű megközelítések mellett. Ezért is, amikor kiállításokat, portfóliókat nézek, állandóan azon pörög a közvetítői agyam, hogy ezt kinek kellene még látni, kinek lenne hasznos megmutatni, ki örülhetne neki.

Fiatalokkal nem könnyű dolgozni, íme egy klisé, amit leírhatok, viszont roppant igyekszem olyan témát bedobni, amit „megvesznek”, aztán boldog vagyok, ha ez néha összejön. 20-30 évet kell áthidalnom: én a drótos, kagylós, lehallgatott telefonos világból érkeztem, a fal mögül, az online, szabad nemzedékhez. Mit tudok még nekik mutatni, ami figyelmükre méltó?

Virginia Mori olasz művész, animációt, formatervezést tanult az Urbinói State Art Institute-ban. Merem remélni, hogy amit ő csinál, arra felfigyelnek többen is a diákok közül ebben a rohanó világban. Azért is gondolom ezt, mert a vizualitásában letisztult, lecsupaszított melók elérhető távolságban helyezkednek el – vagy legalábbis úgy tűnik. Mit értek ez alatt?

ban is megnézném, hiszen látom, hogy részt vett már hasonló kampányokban, azaz rajzai után készült már fotó vagy reklám. Azaz megvették munkáját egy-egy termék értékesítéséhez, annak alapján más médiumba helyezték a látványt, a sajtóságos gondolatot. Lenyűgöző. Nagyon figyelmes, nyitott szemmel járó-kelő embernek képzelem el. Biztosan megjegyzi az álmait, aztán

megrajzolja azokat. Bizonyosan észrevesz maga körül izgalmas jeleneteket, aztán képet készít az eseményekből. Lehet, hogy egy-egy dallam hatására lát meg jeleneteket. Megtörténhet, hogy szöveget olvasva jön egy-egy jó rajztémája. Mindenképp készenlétben áll, hogy saját szűrőjén keresztül megmutasson nekünk egy szeletet ebből az izgalmas világból.

Alakjai lányok, nők. Érzelemdús, performatív jelleget mutatnak szürreális helyzetekben. Mesés az, ahogyan a dimenziókkal, méretekkel játszik, melankolikus máz-

ba áztatva narrativitását. Hála az égnek, szereplői sokat olvasnak, a könyvtárgy jelen van, néha megszemélyesedik, lapjai tengeri tajtékba csapnak át, bekebelezik olvasójukat.

Sok kis Virginia Mori-jelöltet ismerek, amint már írtam, és nagyon bízom abban, hogy pár év múlva találkozom néhány egykori diákkal, akik a kreatív szakmában dolgoznak majd, reményeim szerint.

Rajzait könyvborítóra alkalmazza, könyvet illusztrál, gif-eket gyárt, animációt készít önmagának és rendelésre. Mindezt, mint említettem, a legelemibb eszközökkel, ceruzával papírra. Néhány munkáját nyomtatásban is viszontláthatjuk, ezeket számozott példányokban megvásárolhatóvá teszi weboldalán. Macskák, lovak, orosz-

lánok bukkannak fel női figurái oldalán, gazdagítják palettáját. Természeti közegben, fák között, fűben, az ágyban, kandalló előtt, esernyővel, ugrókötéllel, virágcsokorral, hajkoronával vannak felruházva, és nekünk csak annyi izgalmas dolgunk akad, hogy történeteket gyártunk a látottak mellé. Ki kicsoda, honnan jön és mit akar önmagától, a másiktól? Mi „lelte”?

Magyar pénzérmék és bankjegyek

Magyarországon az első ezüst dénárokat Szent István verette 1001-ben, előlapjukon Árpád-sávós zászlóval, lándzsával és a LANCEA REGIS körirattal, hátoldalukon templommal

Az első - stilizált firenzei liliommal, illetve Keresztelő Szent János képével díszített - aranyforintokat (az aranyvalutát Európában elsőként bevezető) Károly Róbert verette Körmöcbányán, 1325-től

Hunyadi Jánosnak az 1440-es években Nagybányán vert aranyforintja, előlapján a Hunyadiak hollós címere, hátlapján Szent László látható, kezében bárdal és országalmával

A késő középkorban a magyar aranyforint volt Európa egyik vezető fizetőeszköze (Mátyás király Körmöcbányán veretett, Szent László képével és a hollós címerrel díszített aranyforintja)

15. századi aprópénz volt a Zsigmond király uralkodása idején, a budai pénzverőházban vert vierling (magyarosítva: fitying), 17. századi pedig a máriás

Báthory István volt az első erdélyi fejedelem, akinek képmása - és sarkányfogas címere - rákerült a pénzérmékre (Báthory 1583-ban, Nagybányán veretett ezüsttallérja)

Bocskai István fejedelem 1606-ban, Nagybányán vert ezüsttallérjának egyik oldalán a fejedelem arcképe, másikon a család sarkánykörbe foglalt, oroslános címere látható

Bethlen Gábor 1619-ben, Gyulafehérváron vert aranytallérjának előlapját a fejedelem arcképe, hátoldalát Erdély címerének elemei és a Bethlen család hattyús címere díszíti

II. Rákóczi Ferenc Nagybányán vert ezüstpénzeit és réz libertásait a magyar jelképek: az ország címere és a Magyarok Nagyasszonya, valamint a szabadságharc jelmondata („Pro libertate”) díszítették

Az első magyar papírpénz az 1848-49-es szabadságharc idején nyomtatott Kossuth-bankó volt, Kossuth Lajos aláírásával és a nemzeti kisebbségek nyelvén is feltüntetett értékkel

A valaha kiadott legnagyobb címletű bankjegy a magyar egymilliárd milpengős (100 trillió pengős) bankjegy volt, amelyet hamarosan felváltott a forint az 1940-es években

Az első - 1946. augusztus 1-jén forgalomba került - forint bankjegyeken a háború utáni újjáépítésre utaló alakok (munkások, munkásnők) szerepeltek

PéNZ, PETÁK, PICULA

Óskori elődeink felesleges termékeiket elcserélték, és megszületett a korlátozott mértékben napjainkig élő cserkereskedelem

Barlanglakó őseink feltehetőleg szerszámokat (például csiszolt kőbaltát) használtak fizetőeszközként

Az ókori kereskedelemben megjelent árupénzek legtöbbje hasznos, ezért értékesnek tartott növényi, állati vagy ásványi eredetű árucikk volt

„Drága marhája az embernek serénysége”

A pénz évezredek óta része mindennapi életünknek. Közmondásainkból, szólásainkból tudjuk, hogy olvasva jó, és hogy nincs szaga, amint azt az arnyékszékék működtetését megadóztató római császár, Vespasianus megállapította. Élére állítja pénzét a fukar, fölveti a pénz a gazdagot, akinek még a bőre alatt is pénz van és akinek a pénz az istene. Megéri a pénzét a haszontalan, akit ismernek, mint a rossz pénzt (ami viszont nem vész el). Egyesek szerint nem boldogít, mások szerint viszont pénz beszél, kutya ugat, azaz pénzzel minden elintézhető.

Az első fizetőeszközök az óskori közösségek tagjai által elfogadott cseretárgyak (természeti vagy

árupénzek) lehettek, amelyek egyik legősibb formáját – kb. Kr. e. 10 000-tól – a teherhordó állatok (szarvasmarhák, tevék) képezték. A szarvasmarha az ókori Rómában is értékemű volt, amint azt a pénz latin neve, a barmot jelentő pecus szóból eredő pecunia bizonyítja.

Más nomád népekhez hasonlóan a honfoglaló magyarok is állataikat tekintették legértékesebb kincsüknek. Régi iratok, köztük Károli Gáspár alcímünkben idézett bibliafordításának tanúsága szerint a marha szó a 15-16. századig vagyont, kincset is jelentett. Eleinknek sokféle „marhája” lehetett, például nem jó marhája (hamis pénz), bitang marhája (nem becsületesen szerzett tulajdona) stb. A tőzsde szavunk a marhakereskedőt jelentő tőzsér szóból ered.

A Biblia Istennel szemben álló hatalomként említi az ókorban istenséggént tisztelt, a pénzt és a gazdagságot megszemélyesítő Mammont (Evelyn De Morgan: *Mammon imádata*, 1909)

Dél-Amerika indián őslakói még az 1500-as években is kakaóbabbal fizettek (100 szem volt például egy férfi rabszolga ára, 50 szem a nőké)

A Szent István korabeli Magyarországon elfogadott árupénz (és a tehetőség fokmérője) volt az ökör, a tinó vagy a birka

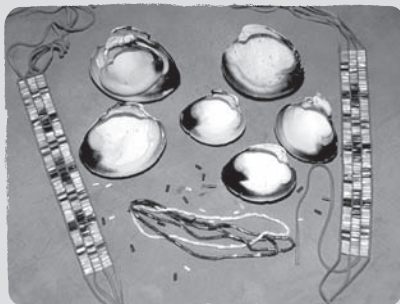

A keresztény művészetben Isten elleni vétségként jelenik meg a vagyont jelképező aranyborjú imádata (*Tánc az aranyborjú körül*, 12. századi ábrázolás)

A kauricsiga évezredekén át – egyes afrikai, óceániai és ázsiai országokban a 20. század közepéig – volt elterjedt fizetőeszköz

Az észak-amerikai indiánok hivatalos pénze az 1800-as évekig a nyakékként és övként egyaránt használt gyöngyfűzér volt

Kínában, Mongóliában és Etiópiában a 20. század elejéig használt természeti pénz volt a só

A kelet-európai szkíták a Kr. e. 7. századtól öntötték különleges – nyílhegy vagy állat (például: hal, delfin) – alakú bronzpénzeiket

A bölcsességet legyőzi a tekénősbéka

Őseink fizetőeszközei a természetben megtalálható, könnyen szállítható, többnyire tartós tárgyak voltak, amint az a teknősök páncéljából csiszolt egykori pénzérmékre utaló, az alcímben idézett ókori görög közmondásból is kitűnik. Növényi eredetű árupezér volt a gabona, a tea, állati eredetűek a fogak, madártollak, prémek, szárított koponyák. Sokféle töltötték be pénz szerepét ritka és ezért értékes, díszként vagy ékszerként használható tárgyak (színes kavicsok, gyöngyök, elefántcsont, borostyánkő). Az ókorban fizetőeszközként elterjedt fűszerekre nyelvünkben a „borsos ár” kifejezés emlékeztet.

A római katonák sóban fizetett zsoldjára (salarium) utal több nyelvben a fizetésnek a só latin

nevéből (sal) származó elnevezése (salary, salarium stb.). Egykori értékére emlékeztető szokás a megbecsült vendég kenyérral és sóval való fogadtatása.

Az egyik legelterjedtebb természeti pénz – a Kr. e. 12. századtól – a könnyen számlálható és nem hamisítható porceláncsiga (kauricsiga) volt, amelynek fényes házából kis korongokat csiszoltak és fűztek színóra. Ilyen fűzerekkel fizettek szinte egész Afrikában, de eljutott a kagylópénz Ázsiába, Európába is.

A világ legnagyobb pénzével az 1960-as évekig a Csendes-óceánból kiemelkedő Yap szigeten fizettek. Míg a nők gyöngyökkel vagy kavicspénzzel vásároltak, a férfiak fizetőeszközei közepén lyukas, néha 2-3 m átmérőjű és több tonna tömegű mészkő korongok voltak.

A kópénzek szigetén a házak elé státusszimbólumként felállított, változó méretű kőkorongok tulajdonosaik gazdagságát hirdették

A pénzérmék bronzkori elődei a Földközi-tenger térségében, a Kr. e. 2. évezredben, egységes öntőformával készített bronztablák voltak

Az ókori Kína jellegzetes fizetőeszköze volt a késpénz, illetve az ásópénz (kínai bronzpénzek a Kr. e. 3. századból)

Az első kör alakú, még változó méretű, közepén lyukas kínai bronzérmék – a kagylópénzekhez hasonlóan – fonalra vagy láncra fűzhetőek voltak

A legrégebbi, fennmaradt, a természetben előforduló arany-ezüst ötvözetből (elektronból) készült lüdiai pénzérméket oroszlánfej díszítette

A Pallasz Athéné istennő templomaiban vert első görög pénzérmék egyik díszítőeleme az istennő szent állata, a bagoly volt

Letesszük a garast

Évezredek óta használunk fizetőeszközként kör alakú, fém pénzérméket. A legelsőket Kínában készítették mintegy 3000 évvel ezelőtt. Egységes méretű és súlyú érméket a kis-ázsiai Lüdiában öntöttek először, a Kr. e. 7-6. században, a mesés gazdagságáról híres Krózus uralkodása idején.

Az első ókori görög pénzverdek Pallasz Athéné istenasszony templomaiban voltak, a rómaiaké pedig Júnó templomaiban. Júnó istennő védőt, óva intőt jelentő Monenda melléknevére emlékeztetnek a pénz monedä, money stb. nevei vagy a magyar monetáris szavunk.

A rézből és nemesfémekből készült pénzérméket a régebbi „valutára” – a kés, hal stb. alakú fizetőeszköz-

ökre – utaló szerszám-, illetve állatábrázolások díszítették.

Az ókortól a pénz értéktelenedését okozta a nemesfémek más fémekkel való keverése. (A lágyabb aranyérmék valóságát sokáig „ráharapással” állapították meg.) Az érmék szélein lévő rovátkák sorának teljessége pedig azt bizonyította, hogy a széleikből nem faragtak le darabokat, hogy új érméket, ékszeret készítsenek belőlük.

Régi magyar aprópénzeinkre közmondások, szólások emlékeztetnek. Egy árva fityingje sincs a nincstelennek, garasoskodik vagy fogához veri a garast a fősvény, lyukas garast (fabatkát, krajcárt, petákot) sem ér, ami értéktelen, és egy krajcár ára becsületet sem hagynak a megrágalmazotton. Aki pedig leteszi a garast, azé a szólás (a vélemény nyilvánításának) joga.

a.

b.

c.

Hunyadi Mátyás Körmöcbányán vert ezüstpénzeit a Corvinok hollós címere, a Magyarok Nagyasszonyának képe, illetve kereszt díszítette (a. garas, b. dénár, c. obulus)

Élő személy képe Kr. e. 44-ben jelent meg először pénzérméken: Julius Caesar verette saját arcképét ezüst dénáriusaira

Megcsonkított, lefaragott szélű, értékéből vesztett római ezüstpénz a 3-4. századból

Az 1300-as évektől a magyar pénzverés legfontosabb központja Körmöcbánya volt (15. századi pénzverő műhely)

Az első athéni és római pénzváltók – az európai bankok ősei – az i.e. 5. században kezdték meg működésüket

Londoni bankárok és ügyfeleik a 17. század végén

Sokáig volt elfogadott hitel-, illetve fizetőeszköz a kézzel írt és aláírt, meghatározott időben kiegyenlítendő váltó (19. századi illusztráció)

Fugger Jakab, a középkori Európa egyik leghíresebb és leggazdagabb bankára, akire a család nevéből származó fukar szavunk emlékeztet

Ki „adja a bankot”?

A bankok ősei az ókori Babilóniában, Perzsiában, Görögországban és a Római Birodalomban a pénz megőrzését vállaló, családi vállalkozásokként működő pénzkölcsönzők voltak. A bank szavunk az ókori és középkori pénzváltók – piacokra, utcákra kitett vagy templomokban elhelyezett – padjainak olasz nevéből (banco) ered. A középkori Európa első bankjait a templomos lovagok hozták létre, rendházaikban őrizve és kamatoztatva a zárandokok pénzét.

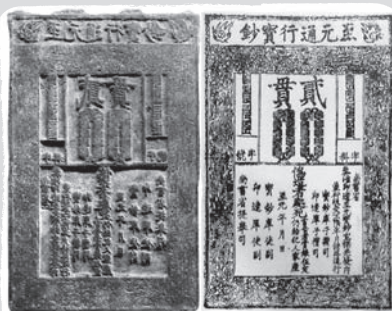
A bankárok elismervény ellenében biztosították a pénz megőrzését, és annak kamatoztatásával (például uralkodóknak, egyházi méltóságoknak kölcsönözve) gazdagságuk és hatalmuk egyre nőtt.

Aki pedig adja a bankot, az a nagyzó, hencegő embertársunk.

A kereskedők és a vásárlók is gyakran ismerték el fizetési kötelezettségüket kézzel írt és aláírt váltókkal, amelyek utódját, a bankokban fémpénzre váltható, „repülő pénzként” is emlegetett papírpénzt Kínában találták fel a 800-as években. A 17-18. századtól a bankjegy, a bankónak is nevezett papírpénz kibocsátása az állami pénzügyek kizárólagos joga lett.

A világ máig ismert legnagyobb (22,8 cm x 33 cm) méretű bankjegye Kínában került forgalomba a 14. században, a legkisebb (2,28 cm x 3,8 cm) Romániában, 1917-ben.

A múlt század közepétől a készpénz szerepe csökkent. Már bankkártyával, hitelkártyával is fizethetünk, és századunkban lehetővé vált a vásárlás vagy a pénz átutalása a világháló révén is.

Az első bankjegyek, a papírpénz elődjének tekintett, Kr. e. 2. századi kínai bőrpénz és papírpénz változata a 9. századból

A legrégebbi ismert váltó (agyagtáblára Kr. e. 2000 táján írt elismervény) Mezopotámiából

Európában a papírpénz használata a 17. századtól terjedt el (a legkorábbi európai papírpénzt 1661-ben bocsátották ki Svédországban)

Túra a bolondosban

Az időjárás ebben a hónapban igen szeszélyes, néha bolondos szokott lenni, ennek ellenére semmi sem tarthat vissza a természetben sétálástól, túrázástól. Annál is inkább, mert azt már a legkisebbek is tudják, hogy nincs rossz idő, csak rossz öltözet, esetleg felkészületlen turista.

Ebben a hónapban ünnepejük az egyik legfontosabb környezetvédelmi napot, a Föld Napját, április 22-én. Ezt követi Szent György napja, amikortól számítja a néphagyomány az igazi tavasz kezdetét. A legtöbb helyen az állatokat, főleg a teheneket ezen a napon hajtották ki a legelőre.

A lombhullató erdők talaján a koratavaszi virágok mellett megjelennek a többi, akár összefüggő szőnyeget alkotó fajok is, az odvas keltike, az ikrás és hagymás fogasír, a tavaszi lednek, míg egyes réteken kockásliliommal, tavaszi kankalinnal, kökörtcsinfajokkal, tavaszi héricscel is találkozhatunk, a közönséges pitypang, százszorszépek mellett.

A rovarok is előmerészkednek az egyre melegedő nappalokkal, és elkezdik pár hónapig tartó tevékenységüket. A vándormadarak is hazatérnek, a gólyák, fecskék fészkeiben már tojások várják, hogy a szülőmadarak teste melegtől hamarosan apró fiókák tekintsenek a világba belőlük.

Gombafajaink közül a mezei szekfűgomba, a cseh kucsmagomba, valamint a mezei csiperke gyűjtése lehet a cél, egy finom, kiadós ebédhez.

Figyeljétek a természetet, tartozkodjatok minél többet a szabadban, sétáljatok, túrázzatok!

A szerző felvételei

2017 legjobb könyveiből - egy polcnyi

Februárban tették közzé 2017 legjobb gyermek- és ifjúsági könyveinek listáját. A legsikeresebbnek ítélt könyvek közül ajánlunk most kicsiknek, nagyoknak, humorra vagy elgondolkodásra vágyóknak, prózát, verset vagy drámát óhajtóknak.

MOLNÁR KRISZTINA • A házicsoki színe Koinónia, Kolozsvár

A kötetben képekhez társulnak történetek. Molnár Krisztina képzőművész rajzai pársoros szövegekben nyelvi világgá sűrűsödnek. A mára eltűnedező, csak nyomokban felbukkanó nyolcvanas évek Romániája, a blokk-negyedek világa elevenedik meg a könyv lapjain: disznóvágás, gyertyafényes este, amikor elveszik a villanyt, kulcs a nyakban – és, kivételesen, a házicsoki illata.

WÉBER ANIKÓ • El fogsz tűnni Pozsonyi Pagony, Budapest

Egy ártatlannak tűnő tréfa nyomán három hatodikos gyerek eltűnik egy nyári éjszakán. Társaik úgy döntenek, a kirándulásra velük tartó tanárokat nem vonják be, maguk járnak a történet nyomába. A fiatalok megmentésére induló tanulók csak úgy járhatnak sikerrel, ha együttműködnek, és közben saját félelmeiket is legyőzik.

TÓTH KRISZTINA • Felhőmesék Magvető, Budapest

A kiadó által 4-től 100 éves korig ajánlott mesekönyv, Timkó Bíbor rajzaival, varázslatos világot tár olvasói elé, olyan kérdésekkel, amelyekbe elszálltabb pillanataiban gyermek, felnőtt egyaránt belegabalyodhat: hogyan gyógyul meg egy kis hal, ha megsérül az uszonya, hogyan élnek a szappanbuborékok, milyen titkokat őrizhet egy százéves bácsi vagy a vízisiklók királya? Tarts a *Felhőmesék* Lilijével, aki kíváncsi, tele van ötletekkel, és mindig helyén a szíve, ha arra van szükség.

SZABÓ BORBÁLA – VARRÓ DÁNIEL • Líra és Epika Pozsonyi Pagony, Budapest

„Nem kell, hogy megsértődj Borbála, / mást lehet versbe és prózába.”

Szabó Borbála és Varró Dániel együttműködésének eredményeként jött létre a verses-prózai mesejáték, ami színházi darabként kezdte életét 2009-ben. A történet két ellenséges országról, a kifinomult és költői Líriáról és a szikár-gyakorlatias Epikumról, Líra herceg és Epika királykisasszony szerelméről szól, Baranyai András illusztrációival. Vigyázat, a „szabott-varrott” dráma humorveszélyes!

SZABÓ T. ANNA • Téli rege

Holnap, Budapest

A legjobb könyvek listáján szereplő *Téli rege* szintén a szöveg és kép egysége köré szerveződő művek sorába tartozik. Szabó T. Anna William Shakespeare drámáját, a győzedelmeskedő szeretet örök történetét „fiatalította meg”. Nem csak Schall Eszter illusztrációi, de a CD-mellékleten Goldman Károly zeneművének legszebb részletei is hozzájárulnak a különleges olvasásélményhez.

ELENA FAVILLI – FRANCESCA CAVALLO • Esti mesék lázadó lányoknak

Móra, Budapest

„Mi lenne, ha a hercegnő nem menne feleségül a királyfihoz, mert az autóversenyzés jobban érdekli?”

A szerzőpáros könyvében, Toderó Anna fordításában, száz rendkívüli nő életét ismerheti meg az olvasó, a fiatal Kleopátrától Marie Curie-n át Michelle Obamáig. A valós történetekből született mesék olyan lányokról és nőkről szólnak, akik nem a hercegre vártak, hanem saját kalandokba fogtak, akik vagány kalózok, zseniális tudósok vagy élvonalbeli sportolók a világ különböző részeiről. Egy kifogásunk mégis lenne: miért csak lányoknak szólnának ezek a mesék?

ANNALISA STRADA • Két rózsaszín csík

Tilos az Á Könyvek, Budapest

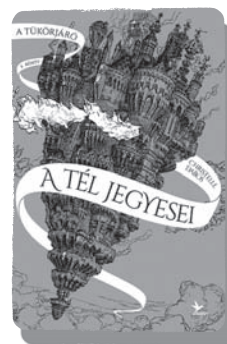
A 16 éves Perla története, Dobosi Rizmayer Zita fordításában, olyan, amit szívesen elhessegetnénk, mert fiatalként azt gondoljunk, ilyen a mi életünkben nem történhet. De mi van, ha mégis megjelenik a két rózsaszín csík a terhességi teszten? Erről a lehetetlen lehetőségről szól ez az ifjúsági regény.

CHRISTELLE DABOS • A tél jegyesei

Kolibri, Budapest

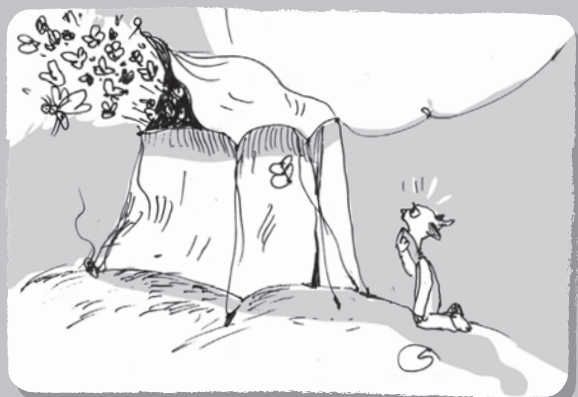
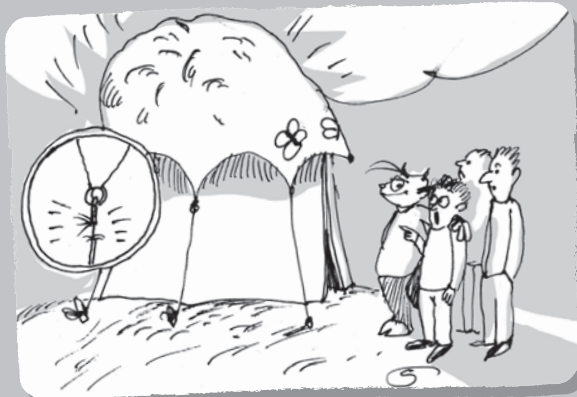
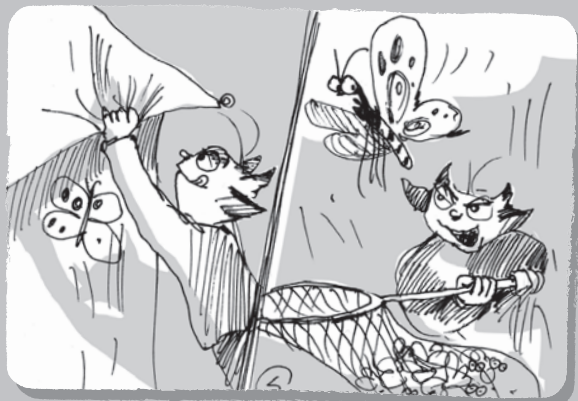
„Történet egy felejthetetlen hősnőről egy részletgazdag és izgalmas világban, tele cselszövésessel és meglepetéssel.”

Ophélie békés animai életének a Matróának döntése vet véget. A varázslatos világban élő, különleges képességű lánynak – aki a tükröket átjáróként használja – hozzá kell mennie feleségül egy gyűlölt és rettegett kincstárnokhoz. Az események okát, ahogyan Ophélie, mi sem ismerjük, viszont a hősnővel együtt fedezhetjük fel mind új otthonát, ahol semmi sem az, aminek elsőre tűnik, mind a többi, nem sejtett titkot. Nem elég, hogy a Délibábosok mindent más színben mutatnak, és a lány szeme káprázik, még gondolataiban sem maradhat egyedül. Hogyan lesz képes így elmenekülni Légyvárból?
(Fordító: Molnár Zsófia)

Elszálló ábrándok

Csillag István rajzai

Cimbi naplója

Szijasztok!

Hetekig lázban égtem, de pekkem volt, met a tanárok is akor betegettek le, sigy nem lett dupla szabaccság. A háziornvosnéni rám nézet, s egyből megállapította az iskolaundoritiszt, amire anyuci aszt monta, hogy influzenza, apuci azt, hogy tavaszi fáraccság, de én tudom, hogy ez magyarul: sokoldalú iskolaundor gyuladás. És ez gyógyíthatatlan betegség! Esetleg ha látogatásnélkülivel vagy estivel járnám a ziskolát, akkor lenne eséjem a gyógyulásra, de így kronikus lettem. Ez azért jó, met kapok ösztöndíjat. Jobb így, met több pénz jár nekem az undoritisztért, mint annak aki szín10es tanuló. Erre mondja apuci, hogy nem baj, ha buta az ember, csak szerencséje legyen. S hát ha még okos is! Na de nincs heje a dicsekvésnek, szerénynek kell leni, ha már együt a három Sz: szépség s a szerencse s az ész! Aszt is mondhatnám, ojan vagyok mint a takarítónéni plikkeskávėja, három a zegyben.

Az igazgató kiakarta csapatni a ziskolából az összes sándorjózsefbenedeket, met nem meleget hoztak, hanem hideget, s lefagyott a szőlő s a barack, de aztán rájött, hogy őt is Sándornak hívják, s végül nem let semmi az egész ügyből. Pedig többen örventünk volna, mint amenyien nem.

Újaban a törciórák a kedvenceim. Nagyon viccesek, amiota a tanár óra előtt bekeni magát krémnel. Az a neve, hogy nevtgél. Mármit a krémnek. A tanárt úgy hívjuk, 14. Lajos. Egyrészt met tényleg Lajos, másrészt, met parokát hord, harmadsorban pedig met úgy érezzük, hogy ő is csak akkor fürdik, ha megázik a zesöben. S hogy miért 14.? A helyes megfejtők közöt kisorsolunk egy két-hetes párizsi utat! Husvét Párizsban – ez a jelszo! Csak a repülőjegyet kell megvegyétek s ot a kaját. S a szálást. És a belépöket. A többi a mi dolgunk.

Pár osztájtársunk a bentlakásban lakik. Kolesz Teri néni vigyáz rájuk, néha meglátogatom, met ott más a zélet. Ott nincsenek szülök, tesvérek, rokonok. Semmi idegesítő fagtor. Semmi stresztényező! Nincs hiszti, nincs árulkodás, kérdezösködés. Egy szobában 4-5 barát, senyi. Telefonozás, tablettetés, buli. Ahogy az egy fiatalnak kell. Beadtam a kérésemet, remélem, befognak. 3 perc a kolesz othonról. Ha éhes vagyok, hazalépek, s vissza. Ugy érzem, ez a jövő. Hamarosan jelentkezem.

Addig is éjjen a csengö, éjjen a hoszu szünet!

Ti írtátok Cimbora-kihívás

A Cimbora-kihívás utolsó szakaszába értünk! Április 25-ig várjuk az utolsó ajánlót, a májusi Cimbora-ban pedig már a nyertes pályázók névsorát olvashatjátok.

Kedvcsinálóként két különböző hangvételű és megközelítésű könyvajánlót osztunk meg veletek, az eddig beérkezettek közül. Hogy van-e köztük nyertes szöveg, azt még Cimbi sem tudja.

KOVÁCS ANDREA

„... ha félsz a sötétben, kapaszkodj” Dóka Péter: A kék hajú lány

Számomra hatalmas élmény volt Dóka Péter *A kék hajú lány* című könyve. Történetünk főszereplője, Olivér, születésnapján leesik egy fáról, és eltöri a kezét. A kórházban megismerkedik szobatársaival, a 6-os kórterem lakóival. Összebarátkozik Fecóval, a sovány, szomorú fiúval, aki fantasztikus ügyességgel cserélgeti enivalóját Petivel, a kövér és mindenre angyal szárnyat rajzoló fiúval. Végül ott van Zsombor, a nőcsábász, aki szédít minden lányt, de te ne dőlj be neki, mert csak a nővért, Scarlettet szereti. Ők négyen együtt töltik napjaikat. Olivér nyughatatlan teremtés, hamar felfedezi a kórház minden szegletét, de főleg a kertét és a pincét.

12 óra 7 perckor megváltozik az élete, begurul az ebédlőbe Mira, a kék hajú, kerekesszékekben ülő lány. Ő mindenképpen meg akar gyógyulni, és Olivér segítségét kéri, sőt, nem kéri, inkább erre utasítja. Hogy ők ketten miben mesterkednek, azt nem árulom el, de annyit mondhatok: ha félsz a sötétben, kapaszkodj.

Néha éjjel Olivér furcsa hangokat hall a folyosó-

ról: nyöszörgést és sírást. Amikor végre elhatározza, hogy kideríti, mi az, az eredmény cseppet sem ijesztő. A célja nemes, és ha rájössz, mi az, Olivért rögvest a szívedbe zárod.

Tele van a kórház titokkal: ki kell deríteni, miért szomorú Rigó doktor, és ki az a bácsi, akit Olivér látogat. Félre ne érts, azért vidám egy társaság, még a bohócdoktor is ott járt.

Szerencsére, én még soha nem voltam betegként kórházban, így ez a könyv sok újdonsággal szolgált. A kórházba vigyél magaddal szalonnát, kövesd a 6-os kórterem lakóinak példáját. Mirát pedig ne ítéld el, még ha önzőnek is tűnik, értsd meg, ő csak a gyógyulásra vágyik.

Most befejezem, mielőtt eljár a szám, de ajánlom, olvasd el, hisz megéri ám! Tudd meg, miben mesterkedik Olivér, segít-e Mirának meggyógyulni, vagy csak haza akar szaladni.

NAGY EDINA

Budapesti idillből egy szürke „börtönbe” Szabó Magda: Abigél

A leányregény története a második világháború idején játszódik. Szabó Magda önéletrajzának elemei is felfedezhetők a műben, mint a Matulában uralkodó szigor, hiszen az író maga is egy hasonló leánynevelő intézet tanulója volt. Mi több, tanított is egy református leánynevelőben (Kónig alakját pedig saját franciatanára ihlette).

Szabó Magda regényeire jellemzően egy sorsfordulattal indul az *Abigél* is: a kis Vitay-lány élete fenekestől

felfordul egy pillanat alatt. Georgina apjával és francia nevelőnőjével él budai villájukban. Operába, uzsonnákra és bálókba jár, udvarlója is akad Kuncz Feri személyében.

A budapesti idill helyett egycsapásra Árkodon találja magát, egy szigorú, külső szemlélő számára börtönszerű leánynevelő intézetben, apjától még magyarázatot sem kap, hogy miért, annak ellenére, hogy mindennél jobban szeretik egymást.

Pontosan ezért Gina nem érti a változás okát. Mégis igyekszik eleget tenni apja kérésének. Az első napokban igazán nehezek a Matula szabályai, mindent tiltanak, amitől egy ember egyéniség lehetne, így a személyes tárgyak bevitele sem engedélyezett.

Egyenruhát kap, lánca helyett szekrénykulcsot a nyakába. Retikülét tarisznyára kell cserélnie, amelyben, mint mindenkinél, zsebkendő, tolltartó, biblia, zsoltár, intőkönyv és uzsonna lehet.

A lány nem igazán tud beleszokni új környezetébe. Színes, csilli-villi világa helyett kap egy színtelen fehér-fekete „börtönt”. Lázad a helyzet ellen, ellenszegül a szabályoknak, szökni próbál.

Társai kiközösítik, mert lobbanékony természete árulásra készíti, amit azonnal meg is bán, de hiába. Magára marad, végtelenül magányos lesz, szökni próbál. Ekkor jelentkezik Abigél, és felszólítja, béküljön ki társaival.

Amikor apja tudomást szerez a szökési kísérletről, úgy dönt, beavatja lányát a felnőttek dolgába, belátja, nem óvhatja örökké, eljött az ideje, hogy Gina felnőtté váljon.

Elmondja neki, hogy az országot akarja kiszabadítani: egy olyan háborúból, aminek nem lesznek hősi halottai, csak áldozatai.

Georgina megérti a helyzet súlyosságát, és a beszélgetés után mindent megtesz, hogy beilleszked-

jen. Egy légiriadó próbája közben sikerül is, a félelem összehozza a lányokat. A háború még ebbe a zárt világba is beférkőzik, a biztonságot nyújtó falak közé.

A lányoknak nem egyszer a katonákért kell imádkozniuk, egyik fogalmazásuk címe: „Levél a frontra”, azt is megtudjuk, csupán egy-egy vonat jár, a boltokban áruhiány van, akadozik az ellátás. Lassan az ellenállásra is fény derül.

A külvilág és az intézet között végig folyik a küzdelem Ginaért, Kuncz hadnagy sikertelen szöktetési kísérleteket tesz. Az utolsó napon peregnek az események. Megtudjuk, hogy az intézményt a tanév vége előtt be kell zárniuk.

A védelmet nyújtó vas-tag falak megszűnnek, Gina veszélyben van. Horn Mici, az üveges, Zsuzsanna testvér, König segítségével idejében kimenekítik Kuncz kezei közül.

Drámai fordulatok és megoldandó feltételek tartkítják a művét: lányregényből átvált történelmi regénybe.

Gina felnőtté válása nem megszokott körülmények között történik, a háború nehézségeivel is szembe kell néznie.

Az író fokozza a cselekmény izgalmát, a végki-fejlett felé haladva. Az olva-

sót gondolkodásra kényszeríti, aktív résztvevővé teszi a rejtélyek leleplezésében. Szabó Magdának sikerült a szereplők belső monológjait a realista regény egyik fő kifejező eszközévé tenni.

Szerintem Szabó Magda *Abigél* című regénye egy jó irodalmi mű, mert bemutatja, hogy hogyan él egy lány zárdában, milyen nehézségekkel kell szembenéznie. Nekem az tetszett ebben a regényben, hogy Abigél kijutott a zárdából, és hogy nem esett semmi baja, de nem tetszett az, hogy szigorúan bántak minden lánnyal, és ha „rosszul” viselkedtek, akkor büntetést kaptak.

Mindenkinek ajánlom ezt a könyvet, mert mindenki megérti, gyerek és felnőtt egyaránt.

GERGELY NÓRA

Wéber Anikó: El fogsz tünni

Wéber Anikó magyarországi fiatal író és tanár. „Két nagy szerelmem gyerekkorom óta az írás és tanítás.” – vallotta egyik alkalommal. Az *El fogsz tünni* című könyvében egy hatodikos osztályról ír, amely egyik alkalommal kirándulni megy. Ha nincs sulis, az jó buli, itt mégis vannak gyerekek, akik félnek az együttléttől. És valóban, amikor Levit kicsalják az erdőbe, hogy kísértetlepedőben megijessék, a tréfa rémületté válik, ugyanis hárman is eltűnnek az osztályból. Ekkor elkezdődik a nyomozás, de tanárok és felnőttek nélkül. A keresés során a gyerekek jobban megismerik egymást és önmagukat, a csapatmunka lesz a fontos számukra, és nem az, hogy ki a legvagányabb, a legszebb, a legokosabb, legbátrabb, a leg, leg, leg...

Érdekes volt, sőt, döbbenetes olvasni valakiről, aki tényleg gonosz, de nem mesebeli boszorkány, hanem hétköznapi ember. Ajánlom ezt a könyvet gyerekeknek és szülőknek egyaránt, mert a gyerekek tükörbe néznek, a felnőttek és a szülők pedig rálátnak arra, hogyan gondolkodnak magukról és egymásról a mai hatodikosok.

KÖTŐ ESZTER

Roald Dahl: Matilda

A *Matilda* egy érdekes és szórakoztató könyv, amit fiúknak és lányoknak is egyaránt ajánlok. Roald Dahl, a *Charlie és a csokoládégyár* írója ebben a regényben is egy különleges, izgalmas történettel lepi meg az olvasókat.

Matilda egy felettébb okos és különleges képességekkel rendelkező kislány, aki már négyéves korától fogva ismeri a betűk országát, és tudása egy nála kétszer idősebb gyerekéhez hasonlítható. Ez így mind szép és jó, de a baj az, hogy Matilda két szélhámos szülő, Loncz úr és Lonczné gyereke, akik ügyet sem vetnek lányuk különleges képességeire. Ezért Loncz Matildának nagyon nehéz élete van: szülei rendszeresen becsapnak embereket, csalnak az üzletben, és keveset foglalkoznak gyermekeikkel. Matilda testvérét tévézésre és mások becsapására nevelik, ami-

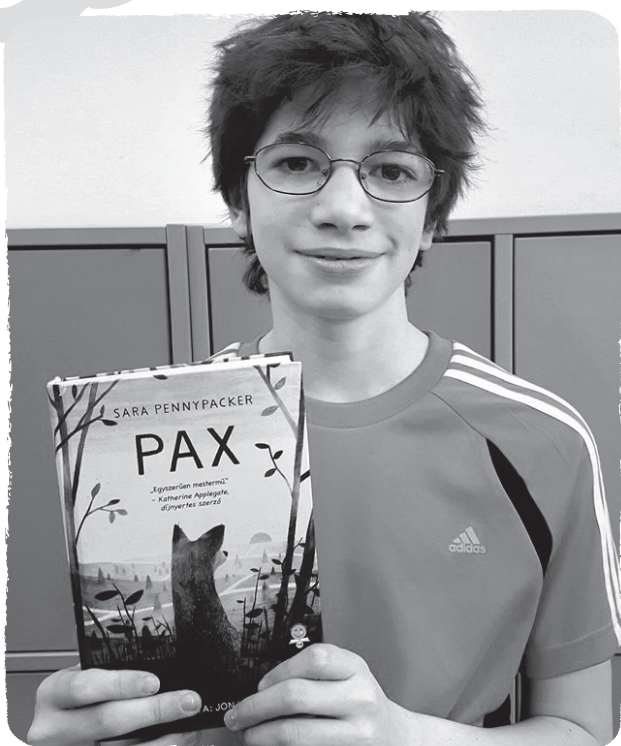
Pad alatt

re ráadásul nagyon büszkék is, az ügyes és okos Matildát pedig semmibe veszik, ráadásul könyvtárba sem engedik, és könyveket sem vásárolnak neki. Így fest Matilda élete, míg egy napon közbe nem lép Czukor kisasszony, Matilda tanító nénije, aki az első pillanattól fogva felismeri a kislány egyediségét.

Hogy miképpen zajlanak Matilda mindennapjai egy ilyen rémes családban, miképpen próbálnak a szülők a bosszantóan és szégyellnivalóan okos kislányukból egy átlagos gyereket faragni, illetve hogy mi (vagy éppen séggel ki) segít Matildának megőriznie rendkívüli értékeit, mind-mind kiderül e kedves történetből. Jó olvasást kívánok!

SZIGETI ANDRÁS

Sara Pennypacker: Pax

nek során ő is baráttra talál, és sok nehézséggel kell megküzdenie. Pax is bármi áron meg szeretné találni kedves gazdáját.

Nekem nagyon tetszett ez a könyv; a picit unalmasnak tűnő kezdeti pár oldal után nagyon izgalmassá válik a történet, és nem tudod majd letenni a könyvet, én így voltam ezzel. Rendkívül izgalmas és kalandos regény, és picit szomorú. Kevésbé tetszett a könyvben, hogy olvasás közben úgy éreztem, a szerző mintha időnként erőltetné, hogy rossz dolgok történjenek, de ezzel lehet, csak én vagyok így.

Szerintem mindenáron olvassátok el a könyvet; főként 12 éven felülieknek ajánlom.

Pax latinul azt jelenti: béke, s véleményem szerint azért adta ezt a címet a szerző, mivel ez a könyv megmutatja, mennyire fontos érték a béke, és hogy mekkora veszélybe vagyunk képesek sodorni az embereket és – amin én személyesen nagyon meglepődtem – az állatokat is.

A könyv boldogan kezdődik: Pax és gazdája gondtalanul élnek együtt, viszont a háború miatt, sajnos, el kell válniuk. Pax egy erdőbe kerül, ahol más rókákat ismer meg, ellenfelekre talál, de barátokra is. A háború miatt időközben óriási bajok történnek. A gazdája iskola után eltöri a lábát, de nem adja fel, és eldönti: bárhol is legyen, meg fogja találni Paxot. Kalandos útra indul, mely-

Csillag István rajza

Pénzváltók és adószedők ihlette festmények

A kufárokat (kereskedőket) és a pénzváltókat a jeruzsálemi templomból ostonnal kiűző Jézus, Giotto di Bondone falfestményén (1304)

Jézus felszólítja Mátét, hogy hagyja el a pénzváltók asztalát (Jan Sanders van Hemessen festménye, 1536)

Quentin Massys: A pénzváltó és felesége (1514)

Marinus van Reymerswaele: Pénzváltók (1548)

Jan Matsys: Földművesek és adószedők az adóhivatalban (1539)

Marinus van Reymerswaele: Adóbehajtók (1542)

Cimborá

Rendeld meg most
a **Cimborát!**

Előfizetési díj (januártól májusig):
18 lej öt Cimborá (3,6 lej / lapszám)
Az előfizetési díjat két részletben is
kifizetheted.

A Cimborá ára nem előfizetőknek:
4 lej / lapszám.

-
- **KERESD AZ ISKOLAI TERJESZTŐNÉL** •
 - **érdeklődj a 0752 062 885-ös telefonszámon** •
 - **írd a cimboramail@gmail.com címre** •

www.cimborá.net